

STRÖMSTAD AKADEMI

Nordiskt institut för avancerade studier

NYHETSREBREV SEPTEMBER 2021, intern edition

Innehåll

Redaktörens ruta	1
Ordförandens rapport	2
Rektors rapport	3
Marknadsföringsgruppens rapport och upprop	5
Vetenskapskrönika i Strömstads tidning 25 sep	5
Carl E Olivestam: Kåseri om vetenskapsfestivalen	6
Åsa Morberg: Juridik i skolan	9
Åsa Morberg: Motion till SULF:s kongress 2021	10
Åsa Morberg: Att starta en vetenskaplig tidskrift	11
Åsa Morberg: Bokmässan 2022	12
John Fletcher: Immigration och integration	13
Peter Währborg: Krönika i Göteborgs-Posten	16
Genmäle gällande Linn Spross´roman	17
Marylou Wadenberg: Rapport från AU	18

Redaktörens ruta

R_e_d_a_k_t_ö_r_e_n_s_r_u_t_a Anders Gustavsson

Ryggkirurg och styrelseordförande Peter Fritzell rapporterar om aktuella händelser inom Strömstad akademi.

Informatikforskare och rektor Per Flensburg informerar om aktuella händelser inom Strömstad akademi och har skrivit en rapport och ett upprop från marknadsföringsgruppen.

September månads krönika i Strömstads Tidning den 25 september skrevs av **museiintendent Mariana Back**. Hon skriver om hur inläring sker genom alla våra sinnen.

Förslag till nya krönikor i Strömstads Tidning skickas till Mariana Back med adress: mariana.back@tekniskamuseet.se

Redaktör: Anders Gustavsson
Layout: Per Flensburg

Strömstads Tidning rapporterade den 2 september om konserten i Strömstads kyrka den 31 augusti i samband med Vetenskapsfestivalen. "Konsert med professorer som en del av ensemblen".

Didaktiker Carl Olivestam har skrivit ett kåseri om Vetenskapsfestivalen som ägde rum i Strömstad den 30 augusti till den 2 september 2021.

Didaktiker Åsa Morberg recenserar en nyutkommen bok om juridik inom skolvärlden. Hon diskuterar även förutsättningarna för att starta en vetenskaplig tidskrift inom Strömstad akademi. Hon har vidare lagt fram en motion till Sveriges universitetslärarförbund, SULF, om att tillgodose seniora forskares rättigheter inom universitetsvärlden.

Ekonom John Fletcher presenterar ett nystartat bokprojekt med titeln Svensk immigration och integration. Ledamöter i Strömstad aka-

demi som är villiga att aktivt delta i projektet med artiklar eller insamling av berättelser, uppmanas att ta kontakt med John Fletcher: john.fletcher@stromstadakademi.se

Kardiolog Peter Währborg har skrivit en krönika i Göteborgs-Posten den 15 september om Möjligheternas rike. "Allra märkligast är de frihetsliberaler som anser att frihet är att slippa vaccinera sig mot sjukdomar som smittar andra".

I videoserien SAV nr 34 har psykiatriprofessor Lennart Wetterberg publicerat "Lukt och covid-19". <http://stromstadakademi.se/SAV/SAV-34.pdf>

I videoserien SAV nr 35 har **informatikforskare och rektor Per Flensburg** publicerat Vetenskapsfestivalen 2021. <http://stromstadakademi.se/SAV/SAV-35.pdf>

Med utgångspunkt i antologin Forskarkarriärer har **Åsa Morberg, Carl E. Olivestam och Anders Gustavsson** skrivit ett genmäle till Linn Spross' roman "Vård, skola och omsorg", 2021.

Farmakolog Marylou Wadenberg rapporterar om verksamheten inom Strömstad akademis arbetsutskott (AU) under det tredje kvartalet 2021.

Nästa Vetenskapsfestival i Göteborg äger rum den 2-13 maj 2022 med temat Det okända. Det finns ett publikt program och ett skolprogram. Intresseanmälningar kan in-

lämnas fram till den 1 december. <https://vetenskapsfestivalen.se/om-festivalen/medverka/>

Religionsvetare Cenab Turunc föreläste den 16 september för Strömstad akademi och Immigrantinstitutet om Integration - i allmänhet i Sverige och i synnerhet i Göteborg.

Antologin "Pandemier – dåtid och nutid för framtid" <http://stromstadakademi.se/Pandemierforhand.pdf> kan beställas genom Strömstads Bokhandel: std.bok@telia.com eller Bokus.com för ett pris av 249 kr. <https://www.bokus.com/bok/9789189331006/pandemier/>

Försök att värva nya medlemmar till Akademien, inte minst yngre forskare. Skicka förslag till rektor Per Flensburg: per.flensburg@stromstadakademi.se

Jag önskar nya bidrag till oktobernumret 2021 av Nyhetsbrevet med deadline den 27 oktober 2021 till

anders.gustavsson@ikos.uio.no. Sänd kortare artiklar, debattinlägg och/eller recensioner av ny vetenskaplig litteratur. Svenska bidrag skall ha en engelsk översättning.

Sänd också bidrag till Akademins skriftserie Acta Academiae Stromstadiensis, AAS, och videoserien under adressen: gudmundbergqvist@hotmail.com.

Ordförandens rapport

Kollegor i Strömstad akademi,

Vetenskapsfestivalen i Strömstad genomfördes på ett beslutsamt pragmatiskt vis på Restaurang Toro, där tjurar och matadorer prydde väggarna. Några av alla de förnämliga föreläsningarna spelades in och finns att hitta på akademins Hemsida. Jag vill tacka rektor och prorektor, Per och Anders, för ett imponerande arbete!

Välkomna också våra nya ledamöter; Elaine Bearer, Peter Borenstein, Margareta Berg,

Maria Spante och Peter Währborg, vilka installerades under högtidliga former i Rosa Jörgenson's, vår nya hedersledamot, fantastiska och för dagen soliga trädgård. Tack för din gästfrihet Rosa!

Ulf Berg och Elaine Bearer ansvarade för en storstilad insats i Strömstads kyrka, med både föreläsningar och med en specialkomposition som Elaine komponerat till akademins ära, vilken framfördes av en imponerande stråkkvartett. Som om inte detta

räckte, spelade sedan den internationellt berömda Per Enflo en pianosonat av L van Beethoven. Allt som allt en oförglömlig upplevelse.

Nu börjar för oss i Skandinavien ett mörkt halvår. Höstdagjämningen inföll häromdagen, så det finns ingen återvändo. Vi får nu

hjälpas åt att hålla tummarna för att pandemin ska fås under kontroll, så att nästa sommar ger oss möjlighet att igen besöka Strömstad för att genomföra akademins vetenskapliga möten på plats.

Jag önskar alla ledamöter allt gott,

Peter Fritzell

Rektors rapport

Detta nyhetsbrev kommer några senare än vanligt. Det beror på att jag tagit 10 dagars semester i Frankrike för att testa deras champagne (men på resesällskap sjukdom blev det viner i Moseldalen istället). Efter årets vetenskapsfestival anser jag att jag förtjänat det. Årets vetenskapsfestival har avslutats och med gott resultat. Jag har faktiskt bara hört positiva kommentarer och det är glädjande. Själv är jag dock inte helt nöjd, tekniken kunde ha fungerat bättre, GoToMeeting och Macen fungerar inte alltid friktionsfritt ihop. Så jag kommer inte att köpa det programmet. Den yttre högtalare jag först hade fungerade i en kvart, sedan tog batterierna slut. Den var för gammal! Men då jag ersatt den, blev det bättre. Det blev så bra ljud att Peter flyttade den längst bort i rummet. De som var med på distans hörde föredragshållaren bra, men frågorna från publiken hördes dåligt. De externa föreläsarna fungerade bra även om en av dem hade lite väl stark brytning.

Det som uppskattades mest var diskussionerna efter varje föredrag. Vi hade reserverat 10 min för dem och i en del fall var föreläsaren klar innan de 20 min var till ända men tiden blev ändå utfylld. Vi hade också en del rena diskussionssessioner inlagda och de fungerade bra. Vad som också uppskattades var installationsceremonin i Rosas trädgård. Vädret var underbart och vi kunde genomföra ceremonin på ett högtidligt men ändå avspänt och familjärt vis. Tack Rosa för att du ställde upp både med hjälp och lokal!

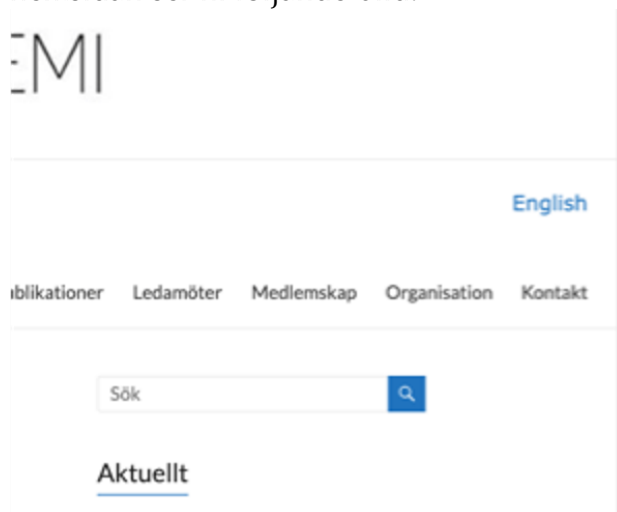
Apropå lokal, så fungerade det faktiskt att vara på en restaurang, maten var god och

riklig och tack vare att de kom så pass få, fick vi plats. Men när Micke filmade med sina stora kameror fick vi tränga ihop oss. Det var väldigt bra att vi kunde filma delar av festivalen och göra den tillgänglig för eftervärlden. Allt material finns på YouTube på vår kanal och det kommer även att finnas på vår egen hemsida i SAV-serien, närmare bestämt SAV-35. Där kommer också inspelningar som jag gjort med datorn att läggas ut. Den tekniska kvaliteten lämnar en del övrigt att önska men det är i varje fall en dokumentation.

Tisdag kväll var det även en konsert i kyrkan efter några föredrag i församlingshemmet. Där uruppfördes Elaine Bearers stråkkvartett: The Strömstad quartet, specialskriven för detta tillfälle och fullkomligt "breathtaking"! Jag hittar inget bättre ord faktiskt. Per Enflo, världsberömd matematiker och pianist framförde Beethovens sista pianosonat op 111, i C-moll. När man såg och hörde honom förstod man att han var världsberömd! Bägge dessa stycken spelades in men endast de 38 som var i kyrkan fick höra det sista stycket som Viken-kvartetten spelade: Borodins stråkkvartett nr 2, D-dur. Fantastiskt framförande! Tack till kyrkan och kyrkoherde Bertil Magnusson som lånade ut lokal och även sponsrade konserten! Efter installationen dagen därpå bildades spontant en musiksektion inom akademien och Elaine erbjöd sig att vara ordförande i denna. Ni som vill vara med hör av er till mig och föreslå vad vi ska göra! Man behöver inte kunna spela eller komponera, det räcker med att vara intresserad av musik.

Det togs också en massa foton och jag har lagt upp de jag fått på en gallerisida på hemsidan: <http://stromstadakademi.se/wp2/festival21/bilder-fran-vetenskapsfestivalen-2021/> Det kommer också att finnas ett program med klickbara länkar som leder till de filmer av presentationerna som finns.

Om ni tittar noga på övre högra hörnet av hemsidan ser ni följande bild:

Om man klickar på "English" så kommer man till den engelska versionen av hemsidan, som nu är klar. Om ni hittar fel eller har andra kommentarer både på den sidan och på den svenska hemsidan mottar jag dem tacksamt.

Vi har även fått lite nya medlemmar:

- Håkan Engquist, forskningsassistent i informatik
- Sveza Filipova, forskarassistent i etnologi
- Rosa Jörgensson, stödjande medlem.

De hälsas alla välkomna till akademien!

Dessutom är en professor till på gång, men den formella ansökan har inte kommit när detta skrivs.

Två av våra projekt flyter på bra: Alkohol- och drog projektet har delats upp i två delar, en del som MaryLou och Lennart Wetterberg håller i och som fokuserar på de psykologiska och hjärnliga aspekterna och en del som Anders Gustavsson håller i och som fokuserar på de historiska och etnologiska aspekterna. Migrationsprojektet går starkt framåt och där händer mycket. Åsa Morberg ut-

vecklar en utbildning i migrationsfrågor för tjänstemän och politiker, John Fletcher har ett intressant bokprojekt på gång där nyanlända ska berätta om sina upplevelser och dessa ska sedan analyseras för att göra integrationsprocessen bättre.

I dessa projekt är det ganska många webinarier men då det rör sig om avgränsade områden finns det säkert ledamöter från andra områden som skulle vara intresserade av att hålla och besöka webinarier av mer allmän karaktär. Jag tror att en allmän webinarieserie skulle uppskattas mycket av våra ledamöter. Ett förslag är webinar en gång per månad, i regel digitalt men någon gång skulle man kunna ha det fysiskt, t.ex. med Rotary. Man skulle också kunna ha något möte i Strömstads bibliotek eller på något museum där. Det krävs att någon håller i det och samlar in önskemål och annonserar tiderna för omvärlden. Denne någon får gärna vara annan än mig, men till en början kan jag hålla i det. Främst tänker jag att ledamöter som inte är involverade i något projekt och som inte varit speciellt aktiva skulle kunna aktiveras sig och förevisa sitt område.

Det finns ett område där Strömstad akademi är starka, ett område som är av avgörande betydelse för mänsklighetens framtid och men där inte mycket händer i akademien. I varje fall vad jag vet. Jag tänker förstås på klimathotet. Lasse har varit mycket aktiv där, men med ålderns rätt vill han nu njuta sitt otium cum dignitate. Jag anser att Strömstad akademi bör bli mer aktiv inom klimathotområdet. Därför har jag ett upprop i denna sak på annan plats i detta nyhetsbrev. Vill bara påpeka att Strömstad akademi har observatörsstatus i UNFCCC vilket gör att vi kan vara närvarande vid FN:s IPCC-möten. Det är Ari Lampinen som är vår delegat i FN. Strömstad akademi har tidigare bidragit till IPCC:s rapporter, men inte till den senaste. Det är en möjlighet vi bör ta bättre tillvara.

Efter Lasses föredrag om kärnkraften utvecklades en spontan brainstorming kring kärnkraft, klimathot och överbefolkning. Lasse föreslog att en par tre professorer skulle skri-

va en ytterst väl underbyggd debattartikel och få den publicerad någonstans. Jag vill utvidga detta till att omfatta samtliga ledamöter i Strömstad akademi. Sänd in en kort blänkare om vad ni skulle vilja syssla med i ett projekt om klimathotet. Detta projekt ska ledas av någon som är kunnigare än mig, men jag kan samla in förslag och formulera

en grov projektbeskrivning. Jag vet att det finns flera som jag varit i kontakt med som är intresserade, representerande alla de antika elementen: vatten, jord, eld och luft. Sänd in idéer, vi håller ett digitalt möte och formulerar ett projekt tillsammans.

Per Flensburg

Marknadsföringsgruppens rapport och upprop

Ledamöterna i gruppen har i huvudsak varit sysselsatta med andra saker denna månad. Jag har haft fullt upp med vetenskapsfestivalen, Sarah har skrivit rapporter och Åsa och John har varit djupt engagerade i migrationsprojektet. Men Åsa, flitig som hon är, har åstadkommit en debattartikel och ett svar på en annan debattartikel i Expressen. Vi har haft möten med redaktionskommittén där frågan om vårt val att sälja böcker eller att skriva böcker kom upp. Det var det senare som var det viktigaste och frågan är då hur vi sprider våra böcker och om man kan ha något print-on-demand system där de som vill ha en tryckt bok kan få det, med några dagars fördröjning och vi andra får nöja oss med en e-bok. Jag har gjort en e-bokvariant av pandemi-boken direkt från vårt manus

och det var absolut inget svårt, det gick på mindre än en minut. Men man bör nog göra layouten på ett annat sätt för en e-bok än en tryckt bok. Diskussionen fortsätter och inspel från övriga ledamöter mottages tacksamt.

På agendan står nu att göra en marknadsföringsplan och en dito strategi. Grundläggande för detta är frågan: Varför finns Strömstad akademi? Vad är vårt mål? Vad är vårt syfte? Och vad vill våra ledamöter? Varför är jag med i Strömstad akademi? De två senare frågorna vill vi gärna ha svar på. Skicka era funderingar till mig: per.flensburg@stromstadakademi.se så sprider jag dem vidare i marknadsföringsgruppen.

Per Flensburg

Vetenskapskrönika i Strömstads tidning 25 sep

Vi lär oss med hjälp av alla våra sinnen

Mariana Back

Hur lär vi oss saker egentligen? Det sker generellt genom samverkan mellan alla de intryck vi får från "världen utanför", och när man tänker och när hela kroppen agerar.

Märkligt eller ej, men vi lär oss också saker när vi betraktar vad andra gör, hur de till exempel löser ett problem. Vi lär oss alltså även genom att titta på. Hjärnan registrerar minnen. Den minns det den ser och hör, händers rörelser, den reagerar på en doft, stämningen i ett rum, atmosfären vid inläringen.

Kommunikationen mellan handen, ögat och hjärnan är central vid inläring – det är så vi har lärt oss genom tiderna. Från det enklaste och mest elementära till det mer sammansatta och komplicerade. Vi lär oss med hjälp av alla våra sinnen.

Motivationen vid inläringstillfället är av stor betydelse för att fortsatt lärande ska komma till stånd. Många gillar matte – ingen tvekan om det.

Kanske är du en av dom som gärna knäcker mattenötter och löser Rubiks kub lätt som en plätt?

Grattis! Det är en rolig dimension att utforska. Men många är dom som ryser vid blotta

tanken på att behöva utsätta sig för matematiskt inriktade aktiviteter. Hjärnan låser sig helt enkelt. Är du en av dem? Men, tänk då: Du kan ju redan! Fundera lite på när du "håller på" med matte redan nu.

Sällan tänker vi på att vi gör svåra beräkningar av olika slag i vardagen, varenda dag! När du lagar mat, syr, stickar, snickrar mm. Du använder din matematiska förmåga när du funderar på att köpa nåt, när du betalar räkningar, när du packar bilen - och inte minst om du kör den! Vilken utmaning; att bromsa och stanna, öka och sänka fart. Du beräknar för att veta ungefär hur lång tid det tar innan du kommer fram.

Ett roligt exempel på vardagsmatte där det synliggörs att matematiska beräkningar är allestädes närvarande ser man i en av mina favoriter på Youtube. Jag svarar själv för en stor andel av de "hits" klippet har – och jag är lika road varje gång. Klippet visar en liten katt som med stor koncentration "försöker beräkna" hur den ska ta sitt språng för att nå ett mål.

En sak som brukar roa många, "fast/trots att" det är matte i ett nötskal, är så kallade tesseleringar. Man bygger då upp mönster av geometriska figurer.

Lapptäckan kan vara exempel på tesseleringar. Golv och plattläggning ett annat.

Mötet mellan konst och matematik kan vara en ingång till matte för många. En vän och kollega till mig, konstnären Joaquin Rosell, har skapat ett litet fint matematiskt "spel",

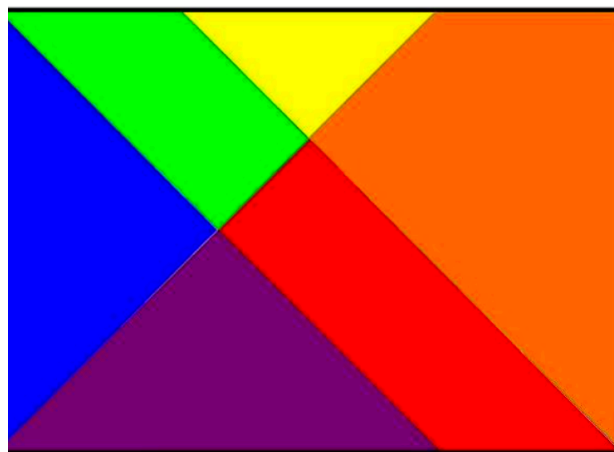
Rektang, där du kan pröva din matematiska begåvning på ett lekfullt sätt.

Det påminner om Tangram (som många redan känner till), men Rektang är, tycker jag, både roligare och mer intressant. Klipp ut pusslet och lägg bitarna i den ursprungliga rektangeln i några av de många möjliga kombinationerna.

En perfekt "lek" om du har barn eller barnbarn som du vill ge en rolig utmaning i helgen!

Är du lärare på grundskolan och vill jobba med vardagsmatte i undervisningen kan du få hjälp med ingångar och tips.

Hör av dig till mariana.back@tekniskamuseet.se.

KLIPP UT PUSSLET. LÄGG SEN PUSSLET PÅ SÅ MÅNGA SÄTT SOM MÖJLIGT. DET SKA ALLTID BLI EN REKTANGEL, SOM DEN DU HADE FRÅN BÖRJAN, MEN MÖNSTRET ALTERNERAR. (BILD: JOAQUÍN ROSELL)

Carl E Olivestam: Kåseri om vetenskapsfestivalen

Strömstad akademis vetenskapsfestival på tre arenor: Ur en kåsörs vinkel

Carl Olivestam

Strömstad akademi expanderar i takt med att antalet seniorer måste lämna det universitet där de verkat. Akademin är därför unik genom att den har så oerhört många kompetenser inom sig. Och akademien erbjuder

dess akademiker att få agera på en ny och friare arena.

Ingångsarena

Denna gång blev det med festivalstart på restaurang Toro kolgrill, (tjuren) en "tjurfäktningsarena" i miniformat. Lite ovanför till att börja med i sin tunga inredning och sitt mörka sittmöblemang men med uppiggan-

de målningar av en bloddrypande spansk tillställning. Trots det lilla formatet så både grillades och stångades det intensivt under de fyra dagarnas tournament där huvuddelen av programmet ägde rum.

På arenan var det alltid fartigt. Men ville man få en lugn stund så var den blott ett lans-kast bort.

Efter det att matadoren, rektor Per Flensburg, hälsade samtliga välkomna gjorde ett tjugotal picadorer entré. Var och en i tur och ordning utförde så sitt jobb för att få festivalpubliken så exalterad som möjligt. Picadorerna hade därtill en dubbelroll, de var också en granskande publik till den som för tillfället red ut på arenan för att dra en lans. Med större säker trygghet satt de som valt att delta från sina olika onlinepositioner mer eller mindre långt från arenan i Strömstad.

Matadoren själv angav tonen genom att dra upp riktlinjerna redan inledningsvis. Han höll sedan picadorerna under uppsikt så att de följde spelreglerna och inte tröttade ut vare sig publik eller sig själva när var och en bröt sin lans. Och biträdande matador, prorektor Anders Gustavsson, lättade upp stämningen med att dra några fiskehistorier från västkusten. Den första dagens heta duster krävde den avkylning som serverades i kommunens arkitektoniskt unika stadshus.

Den andra dagen startade med picadoren Åsa Morbergs erinran om vad som krävs för hugade picadorer att nå optimal karriär. Hon fann dock tjuren alltför motsträvig, rent ut

sagt tjurig, för att tro på en lättsam succé. Och picadoren Gudrun Olsson förstärkte intrycket genom att skildra hur korkat allt kunde bli under en korkek. Och lättare blev det inte heller när skrivande picador såg upp från sitt anteckningsblock och började tala om värderingar. Med vilken värdegrund skulle akademien legitimera såna här tjurtillställningar? Borde vi inte återuppta de traditionellt återhållsamma samlingarna? Då kom picadoren Gudmund Bergqvist med en räddande möjlighet: Genom att mäta upp olika förflyttningssträckor och väga de olika kombattanerna skulle allt reda upp sej. Miljön var räddad, hälsade han. Dags för migration, invände då den alltid invändningsglade Jens "Allvetarn" Allwood.

Matadoren hade en betungande uppgift att hålla picadorerna på plats och tjuren på lagom avstånd.

Efter två dagar på tjurens arenan krävdes en dag dominerad av skadereglering. Den ena medicinska experten efter den andra visade upp sin skicklighet i behandling av nack- och skallskador, ryggproblem och allahanda kirurgiska insatser både här och där. För att rädda framtiden för akademien följde så installation av nya picadorer och en matador i reserven. Allt avslöt med en praktfull supé.

Bland picadorerna utmärkte sej särskilt den på hästryggen dansande Marylou Wadenberg så att flertalet hade svårt att sitta stilla. Detta som kontrast till akademins grundare och tidigare rektors framträdande, Lars Broman, när han berättade sin omvändelsehisto-

ria att som kärnfysiker komma till insikt om att frälsningen ligger i kärnkraftens avveckling. Då rådde en eftertänksamhetens tystnad.

Vid några tillfällen tog man tjuren vid hornen för att jaga bort andra hotbilder som finns på arenan. Det gällde drog- och demokratimissbruk och hur man luras med opinionsundersökningar genom att fiffla med mätinstrumenten. Matadoren assisterad av fyra picadorer gjorde ett tappert men svårbedömt försök. Det fungerade rätt bra även om matadoren missade den avgörande stöten mot den svårbemästrade pandemitjuren då en av picadorerna just då föll ur sadeln på arenan. Tjuren överlevde, så gjorde också Strömstad akademi.

Uppföljningsarena

Mer andäktigt blev det då akademiledamöterna under andra dagens eftermiddag bytte tjurfäktningsarenan mot Svenska kyrkans församlingshem.

Hänförda blev de närvarande av att ta del av akademins nya hedersprofessor Elaine Bearer. Hon hade anlänt direkt från USA för att delge publiken tips på hur det går till att uppnå en dubbelkarriär, både hjärnforskare och kompositör. Och Per Enflo bekräftade denna möjlighet genom att förmedla insikt om hur det är att på en och samma gång vara framstående matematiker och konsertpianist och hur dessa professioner kan förstärka varann.

Finalarena

Det blev än mer andaktsfullt då akademiskaran därefter förflyttade sig till den stora kyrkan med sin framträdande placering högt över stadens kommerscentrum.

Där fick deltagarna vara med om ett uruppförande av Bearers senaste komposition. En norsk stråkkvartett hade lyckats ta sej över gränsen till Strömstad för att göra kompositionen rättvisa. Och Enflo interfolierade med att visa prov på sin skicklighet att bemästra

en flygel. Denna del av akademins program lockade en större lyssnarskara, däribland kyrkans herde, Bengt Magnusson, som medverkade med att ge kompositionen också en andlig ton och avslutade förtjust: Mer av detta!

Ett församlingshem ser rätt tomt ut innan alla trillar in. Hedersprofessorn får vänta.

Det är bara att beklaga er alla som missade både tjurfäktningsarenan, församlingshemmet och kyrkan. Men via inspelningar som gjordes kan ni till en del känna vittringen och ana stämningen.

Vid anteckningsblocket:

Picadoren-kåsören *Carl E. Olivestam*

Bakom kameran:

Picadoren-fotografen *Guðrún Ólsson*

Svenska kyrkan i Strömstad (bilden till vänster hämtad från <https://www.svenskakyrkan.se/stromstad>) har ett imponerande yttre som stimulerar det inre. Den skarpögde ser kvartetten som skapade denna stämning. Den inte så nogräknade ser bara en trio. Och sen avslutades det hela med angivet psalmnummer som synes.

Åsa Morberg: Juridik i skolan

Juridik i skolan¹ – kunskapsbehovet i skoljuridik har ökat för skolans personal

Åsa Morberg

Nu finns en alldeles nyutkommen bok i skoljuridik på Gothia kompetens. Juridiken präglar och påverkar lärares hela vardag idag och boken fyller en viktig funktion. Dagens lärare har en komplicerad vardag med många juridiska dilemman. Juridiken styr också det mesta i skolan, exempelvis betygssättning, hantering av särskilt stöd, skolans arbetsmiljö samt vuxnas och barns skydd mot kränkande behandling och mot diskriminering. Behovet av skoljuridik har blivit mycket större idag. Förr var skolan statligt styrd och mycket detaljreglerad. Det fanns svar på de flesta frågor i stadgor och styrdokument. Lärare handlade enligt anvisningarna i stadgor och styrdokument. Idag har vi en annan typ av styrning av skolan som ställer större krav på lärares kunskande och vetande.

Syftet med boken är att ge lärare, lärarstudenter och skolledare en lättillgänglig guide till rättsliga dilemman som uppstår i skolan samt hur dessa kan eller bör lösas. När man studerar lärarutbildningens styrdokument är det svårt att hitta vad blivande lärare skall få med sig av skoljuridik? Får de med sig något över huvud taget idag kan man undra? Författaren säger att boken inte är en bok som ska läsas från pärm till pärm utan den skall användas som en uppslagsbok över tänkbara rättsliga situationer som kan uppstå i skolan och som man kan konsultera om behov uppstår. Lärare sitter ofta på de anklagades bänk idag och boken är ett bra redskap för att kunna reda upp situationerna. Boken talar om dilemman och är sorterad utifrån olika dilemman. Ett dilemma är en fråga som hur man än vänder och vrider på den, är svårt att besvara entydigt och svårt att reda ut.

Författare till boken är Maria Refors Legge som är jurist och forskare med inriktning

mot utbildningsrätt. Hon har gedigen erfarenhet av att undervisa på lärarutbildningen och på rektorsprogrammet vid Stockholms Universitet samt Uppsala Universitet. I bokens förord skriver författaren att boken skall vara till verklig nytta och att den kan fungera som en uppslagsbok och vägledning i juridisk metod. Jag är benägen att tro henne.

Idag är anklagelser från vårdnadshavare frekvent förekommande och författaren menar att användaren dvs, läraren får mycket på fötter genom boken. Kränkningar kan både barn och vuxna utsättas för och då är det viktigt att veta vad som gäller juridiskt. Att veta vad som gäller är trygghetsskapande.

Boken är inte belastad med rättsliga ord, källor och uttryck, men eftersom vissa termer är oundvikliga finns ett litet uppslagsverk över grundläggande juridiska begrepp samt fördjupade rättskällor. Författaren ger även en möjlighet att bekanta sig med den

rättsvetenskapliga metoden. I boken finns också möjlighet att få hjälp med att göra egna rättsliga efterforskningar, både för att söka andra källor och göra egna efterforskningar.

Boken är faktiskt ganska lättläst, trots att terminologin inte är den som ligger lärare närmast. Boken är konkret och tydlig genom strukturen som bygger på en rad välkända dilemman. Det här är inte den enda bok i skoljuridik som finns, men den här är ny och rykande aktuell. En bok i skoljuridik blir dessvärre snabbt föråldrad, eftersom styrdokument förändras och utvecklas. Reformtakten är mycket hög i Sverige om man jämför med andra länder och det försvårar utgivningen av hållbara läromedel.

¹ Refors-Legge, M (2021) Juridik i skolan: En handbok för lärare, Stockholm : Gothia Kompetens

Åsa Morberg: Motion till SULF:s kongress 2021

SULF – ett förbund även för seniora forskare

Åsa Morberg

Motiv till förslaget har Åsa Morberg hämtat inspiration av SOU 2020:69 Äldre har aldrig varit yngre – allt fler kan och vill arbeta längre samt med kontakter med icke anställda seniora forskare vid cirka 30 lärosäten

Att ta del av SOU 2020:69 Äldre har aldrig varit yngre – allt fler kan och vill arbeta längre har varit helt igenom positivt. Sverige har haft ett åldersrasistiskt sätt att behandla seniora kolleger i akademien. Betänkandet är omfattande och handlar om fakta och forskning om seniorers möjligheter i arbetslivet, synen på seniorer på arbetsmarknaden, fördomar mot seniorer och betydelsen av ett längre arbetsliv för såväl samhälle som för individen och den slutgiltiga pensionen. Det är ett gediget utredningsarbete med hela 23 stycken underlagsrapporter. I betänkanden finns såväl hinder som förutsättningarna klar-

lagda för att man ska kunna ta tillvara seniora kollegers kunskap och erfarenheter. Delegationen har också lämnat författningsförslag.

Att fler behöver arbeta längre. Det är ett faktum som varit känt såväl i Europa, som i den övriga världen, men Sverige har inte tagit konsekvenserna av detta faktum. Jag har arbetat inom högre utbildning och jag har verkligen sett hur Sverige stuckit ut internationellt i synsättet på seniora lärare och forskare. I Sverige blir alla seniorer inom högre utbildning "senilförklarade" vid 67 års ålder. Historier om hur kolleger vid flera lärosäten kastats ut är hårresande. I Amerika arbetar exempelvis seniorer vid universiteten i princip till de själva väljer att lämna sina poster. Det finns mig veterligen inget universitet som kastar ut seniorer på det sätt som skett och sker i Sverige. Historierna är många och oerhört trista. Det finns kolleger som haft stora summor forskningsmedel vid 67 års

ålder och som ändå bryskt kastats ut. Pengarna som funnits kvar av de beviljade externa medlen har konfiskerats av lärosätet. Sverige har verkligen ett åldersrasistiskt sätt att behandla seniora kolleger och det bör SULF arbeta mot. Medellivslängden har ökat väsentligt, men pensionsåldern har knappats förändrats. Sverige måste upphöra med åldersrasism och dessutom inrätta en äldreombudsman som kan bevaka åldersrelaterade frågeställningar. Vår nuvarande diskrimineringsombudsman fungerar inte vad gäller åldersrasism.

Sverige gör sig av med kompetenta forskare på grund av ett föråldrat synsätt på seniora forskare

Det är märkligt att Sverige har haft råd att kasta ut forskare från universiteten. En forskare kan verkligen nå sin karriärs höjdpunkt sent i ålder. Att Sverige inte har tagit tillvara det kunnande och det vetande som seniora forskare besitter är mycket märkligt. De som väljer att arbeta vidare gör det främst för att de trivs med sitt arbete och anser att den sociala kontakten med kolleger är viktig och allmänt vitaliserande.

Seniorer är idag friskare än seniorer förr, de är mera välutbildade jämfört med tidigare generationers, och de trivs med sina arbetsuppgifter. Förutsättningarna för ett längre arbetsliv är verkligen goda. Seniorer som verkligen vill och kan arbeta längre ska verkligen få göra det och inte hindras av ett föråldrat synsätt på seniorer. Varför ange en

slutålder för karriären över huvud taget? Det finns inga sakliga skäl till det. Den grupp jag talar om är gruppen icke anställda (ofta formellt pensionerade,) men professionellt aktiva medlemmar. Detta för att särskilja dem från 70 plus SULF medlemmar som fortfarande har sin anställning kvar och därmed omfattas av ordinarie medlemsstöd från förbundet.

Åsa Morberg, docent, senior medlem i SULF, hemställer därför

- att kongressen beslutar att SULF ska utreda möjligheten att ge stöd till senior arbetskraft
- att SULF ska arbeta för att SOU 2020:69 Äldre aldrig har varit yngre förslag uppfylls, dvs.
 - att den enskilda läraren/forskaren kan fortsätta att arbeta, dvs. har tillräckligt god arbetsförmåga, i förhållande till uppställda krav.
 - att den enskilde läraren/forskaren vill arbeta längre.
 - att den seniora forskaren ska få fortsätta med tillgång till epostkonto, bibliotek med databaser, arbetsrum och datautrustning om möjligt.
 - att pröva möjligheten att starta en senior intresseförening inom SULF:s organisation.
 - att pröva möjligheten att adjungera en senior medlem i SULF:s styrelse.

Åsa Morberg, docent, senior medlem i SULF

Åsa Morberg: Att starta en vetenskaplig tidskrift

Att starta en vetenskaplig tidskrift vid Strömstad akademi – ett nytt och spännande projekt

Åsa Morberg

Vid mötet mellan marknadsföringsgruppen och redaktionsgruppen den 16 september diskuterades möjligheten att starta en vetenskaplig tidskrift vid Strömstad akademi. En arbetsgrupp bildades också under mötet. Vilka principer gällde funderar jag över?

Under min tid som Vice President och President för ATEE Association for Teacher Education in Europe skaffade jag mig en hel del erfarenheter av att arbeta med utvecklingsarbete för vetenskapliga tidskrifter. Dels var jag då ansvarig för ATEE:s tidskrift Journal of Teacher Education in Europe, som gavs ut av Taylor & Francis, dels reste jag runt i medlemsländer och hjälpte till med att starta vetenskapliga tidskrifter, både nationella och internationella. Det handlade främst om de

länder som var nya EU-medlemmar eller de länder som skulle bli EU-medlemmar. Det var väldigt roliga och lärorika uppdrag.

Jag inbjöds av och reste på uppdrag av en skilda universitet som var väldigt angelägna om att starta vetenskapliga tidskrifter. Det var väldigt viktiga och ganska svåra uppdrag. Det handlade dels om att inventera och se vilken forskning som fanns vid lärosätet och vilken forskning vid lärosätet som skulle kunna bilda basen för tidskriften. Det gällde att försöka att hitta en nisch för tidskriften. Det finns en uppsjö av tidskrifter, som indelas i olika rankingsystem.

Vetenskapliga artiklar är artiklar i vetenskapliga tidskrifter som presenterar resultatet av forskning. Det kan gälla nya, empiriska studier (originalartiklar) eller översikter av tidigare studier (översiktsartiklar). Artiklarna skrivs i regel av forskare och målgruppen är andra forskare och granskningen av artiklarna görs av forskare inom fältet. Artiklarna är oftast långa och de innehåller många fackuttryck som förekommer inom det ämnesområde tidskriften berör. Artiklarna kan utformas något olika beroende på ämne, metod och vilken typ av artikel det gäller.

I mitt uppdrag ingick också att hålla seminarier med kollegor om hur man skriver vetenskapliga artiklar i internationella vetenskapliga referee-granskade tidskrifter. Principerna är i stort sett desamma oavsett ämne och tidskrift.

Taylor & Francis kan vara en möjlig samarbetspartner. Det gäller att hitta en nisch som intresserar dem bara. Nappar förlaget så upprättas sedan ett kontrakt mellan den egna organisationen, efter deras anvisningar. Det kan faktiskt bli en lukrativ affär för organisationen. Taylor & Francis kräver en hel del av sin samarbetspartner, men kan ge mycket tillbaka. Det kan handla om många olika saker. För ATEE så var tidskriften mycket viktig ur finansieringssynpunkt. Det gavs exempelvis möjligheter att dela ut pris till den mest nedladdade vetenskapliga artikeln.

Det går naturligtvis att skapa en nationell eller internationell tidskrift alldeles på egen hand också. Det som är problemet för Strömstad akademi är bristen på medel. Det finns inga pengar alls idag att satsa på utvecklandet av en vetenskaplig tidskrift. Modellerna är i stort sett desamma för utvecklingsarbetet. Det är tidskrävande. Det måste finnas en budget. Det måste finnas en rad arbetsglada och arbetsvilliga forskare som gärna skriver

har deltagit har det alltid betalat sig bra att delta i bokmässan. Utvärdering ska göras förstås.

Bokmässan, även känd som Bok och Bibliotek, arrangeras årligen i Göteborg av Svenska Mässan. Mässan startade 1985, som Bibliotek 85, men bytte redan året därpå namn till det nuvarande namnet. Fram till 2017 arrangerades mässan av Bok och Bibliotek i Norden AB. Datum är utsatt för de tre kommande åren: 2022 22-25 september, 2023 28 september-1 oktober och 2024 26-29 september.

Åsa Morberg: Bokmässan 2022

Förslag om deltagande i bokmässan 2022 för Strömstad akademi

Åsa Morberg

Jag har i många år föreslagit att Strömstad akademi ska delta i Bokmässan i Göteborg. Nu gör jag med en dåres envishet ett nytt försök genom att skriva om det i nyhetsbrevet.

Jag har själv deltagit i bokmässan med Stig Sjödin Sällskapet och för Högskolan i Gävles räkning och jag har besökt bokmässan flera gånger. Nu vet vi inte riktigt hur bokmässan kommer att se ut. Men det är värt att pröva anser jag. I de sammanhang jag

Mitt förslag är att Strömstad akademi har en egen monter där vi presenterar Strömstad akademi och framför allt säljer våra antologier. Montern behöver inte vara jättestor. Man kan till och med avtala med annan utställare att dela monter, med exempelvis Strömstads Kommun, eller med någon annan lämplig organisation. Det gäller att ansöka om medel för deltagande i god tid bara.

Varför ska vi då delta i bokmässan? Jag anser att ett deltagande kan bidra till att göra Strömstad akademi känd och dessutom kan vi faktiskt sälja antologierna. De ska inte vara dammsamlare eller hyllvärmare. Vi kan bemanna montern med kollegor som inte kostar så mycket. Kollegor boende i Göteborgstrakten kan exempelvis övernatta hemma.

Vi kan sänka priset på våra antologier och göra paketpris av dem. Vi ska naturligtvis ha ett seminarium om varje antologi, så att författare kan göra PR för antologierna. Vi kan erbjuda gratis karriär-coaching i montern för

forskare. Det lockar absolut besökare. Det är säkert flera som kan ställa upp och prata forskarkarriärer.

Bokmässan var inte så flitigt besökt 2021, 6 700 på plats och 10 000 på nätet. Det är färre än tidigare år. Men det finns ingen anledning att tro att det låga besökstalet kommer att kvarstå. Vi kan ta fram en ny attraktiv folder till Bok och Bibliotek. Vi kan exempelvis trycka upp T-shirts med någon trevlig säljande text. Tygkassar är också populärt eftersom många plockar på sig saker utan att ha kasse med. Vi kan skaffa små billiga gratispresenter med Strömstad akademis egen logga på som lockar till besök i montern.

Vi måste väl våga pröva ett deltagande. Mitt förslag är att en arbetsgrupp bildas snarast som får i uppdrag att rigga för ett deltagande. Det viktiga är medelsansökningar eller också sponsring exempelvis. Fund-raising ett annat alternativ.

Klart vi ska pröva!

John Fletcher: Immigration och integration

Ledamöterna i Strömstad akademi inbjuds till en möjlighet att påverka Svensk immigration och integration

John Fletcher

Sveriges sätt att ta emot flyktingar har lett till att en halv miljon människor lever utan det skydd för liv och egendom som vår grundlag säger att de ska ha.

Jag arbetar med en bok (arbetsnamn: 'Flyktingarna är människor!') som ska underlätta för läsarna i att bilda sig egna, välgrundade uppfattningar om hur vi svenskar behöver förändra vårt sätt att ta emot framtida flyktingar – och att göra samma läsare tillräckligt förbannade över hur vi beter oss i dag för att vilja agera.

Bokens primära målgrupp är den intresserade svenska allmänhet som kan väntas påverka vår framtida politik. Denna målgrupp

ska nås genom att boken publiceras genom ett externt förlag samt genom att debattartiklar publiceras under arbetets gång.

Boken innehåller personliga flyktingberättelser som presenterar människoöden bakom statistiken. Dessa berättelser sätts in i sina geopolitiska sammanhang genom breda forskningsartiklar som leder fram till förslag till konkreta åtgärder.

Akademins ledamöter inbjuds härmed till att delta i detta arbete. Låt mig veta vilken roll du själv kan och vill spela i arbetet genom ett mail till john.fletcher@stromstadaakademi.se!

Bokens struktur

Boken kommer att omfatta fyra delar:

Del 1 – Vi pratar om människor – inte statistik!

Här samlas berättelser som levandegör olika individers personliga upplevelser. Två till fyra relevanta berättelser om enskilda flyktingöden redovisas under var och en av rubrikerna:

1. Jag måste fly!
2. Vägen till Sverige
3. I väntan på beslut
4. Asyl!
5. Avslag!

Flyktingarnas berättelser kompletteras i varje avsnitt med artiklar som beskriver den omvärld och de historiska skeenden som format berättelsernas innehåll.

Här söker jag ledamöter som har egna, personliga kontakter med flyktingar som kan bidra med sina berättelser. Här behövs också ledamöter som kan skriva de önskade artiklarna.

Del 2 – Reflektioner

Artiklar beskriver hur flyktingarna (mänskorna!) påverkas av den behandling vi utsätter dem för:

6. Vad som händer med människor när de 'blir över'.
7. Vad som händer med flyktingarnas barn.
8. Analysen kompletteras med en belysning av
9. Hur 'gamm-svenskarnas' olika roller ser ut.
10. Vad vi anser oss veta om hur vi människor fungerar rent generellt.

Målet är att tydliggöra de mänskliga processer som lett till de alltför välkända skadorna på vår demokrati.

Del 3 – Lärdomar

Artiklar som behandlar:

10. Samhällskonsekvenser
11. Lärdomar.

Målet är att länka dessa skeenden till den allmänna samhällsutvecklingen – och att öka tillgången till våra gemensamma kunskaper på dessa områden.

Del 4 – Förslag till åtgärder

12. Förslag till åtgärder.

Målet är att konkretisera det vi lärt oss i form av förslag till konkreta förändringar.

Utvecklingsarbete

I arbetet med boken behövs bidrag från ledamöter som kan:

- A. Samla in berättelser om enskilda flyktingöden (se Bilaga 1).
- B. Bidra med (se Bilaga 2):
 - ♦ a. artiklar som sätter in dessa öden i sina historiska sammanhang (i del 1)
 - ♦ b. reflektioner kring effekterna på de berörda flyktingarna av vad de tvingas uppleva (i del 2)
 - ♦ c förslag till andra och effektivare sätt att hantera kommande flyktingströmmar – och rätta till våra gamla tillkortakommanden (i delarna 3 och 4).

Artiklarna bör motsvara högt ställda krav på forskningsunderlaget för alla artiklar. De bör även granskas av en sakkunnig ledamot.

Omfattning

Enskilda berättelser och artiklar kan vara upp till tio sidor långa inom en totalram på ca 200 sidor.

Finansiering

Jag söker finansiering i min egenskap av ledamot i Akademien. Ambitionen är att kunna erbjuda (begränsade) arvoden till ledamöter som deltar i arbetet, till de tolkar/översättare som kan komma att behövas samt till resor och administration.

Ansökningsarbetet har påbörjats.

Tider

Målet är att ett bokmanus ska föreligga färdigt före kommande årsmöte 2022.

Kontakt

Hör av dig till mig (john.fletcher@stromstadakademi.se, tel 070-665 10 02) om du är intresserad av projektet – eller söker mer information!

Bilaga 1 –Berättelserna

Boken kommer att redovisa flyktingars berättelser om sina upplevelser på ett sådant sätt att läsare kan dela dessa upplevelser, sakligt såväl som emotionellt. För detta krävs ett tillräckligt stort antal berättare som representerar en tillräckligt stor bredd vad avser bakgrund (religion, utbildning, familj, ålder, skäl till flykten, . . .) och en tillräckligt stor variation i upplevelser. Det rör sig troligen om två till fyra berättelser per avsnitt, eller totalt runt 15 berättelser på två till fem sidor vardera. I praktiken kommer troligen minst dubbelt så många berättelser att behöva samlas in för att säkerställa en tillräckligt hög kvalitet hos de berättelser som till sist publiceras.

Bland tänkbara källor till dessa berättelser finns redan publicerat material (tidigare forskning, litteratur, sommarprat, . . .) och insamling av nya berättelser (skriftliga, muntliga, . . .).

Låt mig veta om du känner till andra, redan publicerade berättelser.
john.fletcher@stromstadakademi.se.

Eftersom syftet inte är att berättelserna ska uppfylla 'normala forskningskrav' kan de samlas in även av lekmän. Min förhoppning är att finna ledamöter (och andra) som känner flyktingar med intressanta berättelser - och att de själva kan genomföra de önskvärda samtalen utifrån underlag de får från mig.

Berättelsen kan inhämtas genom att den berörda personen själv skriver om sina upplevelser. Detta kan ske på vederbörandes hemspråk, eller i andra hand på svenska. Alternativet till en skriftlig berättelse är ett personligt samtal. Ett sådant samtal bör om möjligt spelas in som underlag för ett manus.

Prata med redaktören (john.fletcher@stromstadakademi.se) i förväg om en arvoderad översättare/tolk bedöms bli nödvändig.

Bilaga 2 – Forskningsarbete

Som framgått ovan söker vi relevanta översikter över dagens forskningsläge, översikter som ger läsaren ett djupare och tydligare underlag för sina ställningstaganden. Artiklarna skall belysa frågor av typen:

Del 2 Reflektioner:

6. *Vad händer med människor när de 'blir över'?*

Vilken effekt får det när människor förlorar kontrollen över sina egna liv?
Vad händer när patriarken blir bidragstagare?
Vad händer när barnen blir tolkar åt sina föräldrar?

7. *Vad händer med flyktingarnas barn?*

Vilka framtidsdrömmar är 'tillgängliga' för barnen till arbetslösa bidragstagare?
Vilka konsekvenser får deras brist på framtidsdrömmar?

8. *Gamm-svenskarnas roller*

Vilka olika förväntningar, attityder och byråkratiska processer möttes flyktingarna av när de kom till Sverige?
Vilka påverkade dessa flyktingarnas mottagande?
Vilken beredskap har vi för kommande folkvandringar?

9. *Hur fungerar vi människor?*

Historik - aktuellt forskningsläge

Del 3 – Lärdomar

Vad vi kan (behöver!) lära oss:

10. *Konsekvenser*

Här breddas analysen, från flyktingarna till den svenska helheten, allt från ekonomiska konsekvenserna till människors livskvalitet.

11. *Lärdomar*

Vad gjorde vi rätt?
Var gick det snett?

Del 4 – Förslag till åtgärder

Författarnas ambition är att presentera förslag som bygger på rationella överväganden, men många förslag kommer säkerligen att uppfattas som 'fel' av olika politiska partier. Vi behöver därför i största möjliga utsträckning redovisa den forskningsbild som förslagen bygger på.

12. Förslag till åtgärder

Integration eller assimilation? Information och förväntningar/krav. Mottagningsformer / beslutsprocess / jobbmärnad / bostäder / . . .

Peter Währborg: Krönika i Göteborgs-Posten

Möjligheternas rike

Peter Währborg

Professor Peter Währborg tar sig en funderare över alla som söker möjligheternas rike. "I möjligheternas rike går man inte till val vart fjärde år. De viktiga valen fattas snarare varje dag och vilket parti man röstar på torde inte ha mycket med saken att göra", skriver han i sin krönika.

Det här är en text från GP Ledare. Ledarredaktionen är oberoende liberal.

Många undrar och säkert du också var man finner detta rike? Är det måhända det man försöker gräva fram i Göteborg för där gräver man, ofta och till synes desperat. Man stänger dessutom av allt fler vägar så inte hittar man så många möjligheter där inte och definitivt inga parkeringsmöjligheter.

Sökandet efter de stora möjligheterna började nog lika tidigt som vi upptäckte att grannens hydda var finare än den egna. Avundsjukan är uppenbarligen lika gammal som möjligheternas rike. Det märkliga med detta rike är att man sökt och söker det nästan överallt på jordens yta. Några få släktled tillbaka sökte man riket långt västerut, i till exempel i Minnesota. Andra sökte, dryga hundratalet år senare, precis utanför staden i det som numera kallas utanförskapsområden. Just i denna stund tycks dock många vara överens om att möjligheternas rike knappast finns där talibaner finns. För säkerhets skull hävdar några att möjligheternas rike är ett utomjordiskt space, närmare bestämt beläget i den övre himmelska våning-

en av Nangijala, Dödsriket. Det känns förstås lite tråkigt att behöva dö innan man ser möjligheternas rike, varför marknadsföringen av denna kombinationsresa ter sig allt mer invecklad.

Det är märkligt, detta sökande efter möjligheternas rike. Några, så kallade politiker, anser sig till och med vara arkitekter i detta rike, både riks-, landskaps- och stadsarkitekter. I mina ögon är de alla ett slags liberaler fast förstås med olika förnamn; högerliberaler, vänsterliberaler, kristliberaler, ekoliberaler, socialliberaler och så vidare. Alla är de demokrater, baserat på den egna föreställningen om vad demokrati är – liberalt och bra. Allra märkligast är de frihetsliberaler som anser att frihet är att slippa vaccinera sig mot sjukdomar som smittar andra – hopp-san!

I möjligheternas rike går man inte till val vart fjärde år. De viktiga valen fattas snarare varje dag och vilket parti man röstar på torde inte ha mycket med saken att göra. Det är uppenbart för de flesta. Inte avgörs valet av partner, bostadsort, utbildning och så vidare av något arkitektritart program. Men, frågan kvarstår, var ligger då möjligheternas rike och hur kommer man dit?

Några kloka tänkare, som till exempel Astrid Lindgren, såg till att skapa egna drömriken. Vem har inte längtat dit, till sitt eget drömrike – utopia, där tillvaron flödar av mjölk och honung och där barnens väg till körsbärsdalen inte kantas av en massa tyckriktare som förfäktar att möjligheternas rike bara är en släng av hallucinos.

Tragiken med alla de möjligheter som lockar och pockar är det desperata sökande som människor ägnar sig åt. Så är det för många som inte har en aning om vilka vägar som kan tänkas leda till möjligheternas rike. Omvägen kantas av våld, röveri andra övergrepp. Exemplet på hur drömmen om "Riket" drabbat andra människor är oändligt många. Bara en kort glimt i historieboken vittnar om hur vi människor systematiskt ägnat oss åt att krossa varandra snabbt eller långsamt men framförallt illavarslande hämningslöst.

Frågan blir ändå till sist – var finns då möjligheternas rike? Jag har inte hittat det, men tror mig förstå att denna illusoriska verklig-

het finns i alla avseenden i våra egna hjärnor. Vi är alla ansvariga för åtminstone oss själva. Hur skulle det annars vara? En stunds reflektion över det egna livet skapar minsann inte bara lyckokänslor, men kanske förutsättningar för att söka vidare efter vägen till möjligheternas rike. Vi är nog konstruerade så att ingen kommer finna riket med mindre än att man försett hjärnan med diverse dopingpreparat. Vi räcker nog inte till för att tänka klokt då det gäller vår egen lycksalighet. Det är lättare att tala om för andra var sjunde himlen är belägen. Möjligheternas rike finns redan – i ditt liv och i din hjärna. Kolla får du se.

Genmäle gällande Linn Spross roman

Expressen 210807

GENMÄLE TILL ROMANEN "VÅRD, SKOLA OCH OMSORG" SKRIVEN AV LINN SPROSS

ÅSA MORBERG, CARL E OLIVESTAM OCH ANDERS GUSTAVSSON

För en utomstående är det svårt att se vad det är som lockar med livet som akademiker, skriver Expressens recensent Amanda Svensson. Och boken hon recenserar är Linn Spross bok "Vård, skola och omsorg", 2021, Wahlström och Widstrand, 196 s. Boken handlar om en doktorands upplevelser av att bli fil. dr i ekonomisk historia vid Uppsala universitet med sin avhandling "Ett välfärdsstatligt dilemma: Statens formuleringar av en arbetstidsfråga 1919–2002".

Det är en bok som också beskriver uppbrottet från universitetsvärlden, trots att den verkligen osar av bitterhet och cynism. Under alla lakoniskt fräna porträtt av maktfullkomliga professorer och unkna maktstrukturer skyntas hos Julia trots allt en djup sorg över drömmen som gick i kras – den om en akademi som hon på allvar trodde handlade om att skapa kunskap och inte bara om att skapa (ett fåtal) karriärer.

Det är vi som är de beskrivna odjuret, maktfullkomliga professorer som verkar genom unkna maktstrukturer för att skapa (ett fåtal) karriärer (citat recensenten) som gjort forskarkarriär. Men det betyder inte att vi inte också skapat kunskap. Det finns ingen motsättning däremellan.

Vi som skriver detta är just nu aktiva redaktörer till en nyutkommen antologi "Forskarkarriärer". Där berättar 11 professorer uppriktigt om sin akademiska väg till att nå av akademiska auktoriteters uppsatta mål. Men här möter vi också olika förhållningssätt och möjligheter. Hela 11 forskare berättar om maktfullkomlighet, maktstrukturer, skitstövlar och kunskapsproduktion.

Forskarna i antologin representerar olika universitetsdiscipliner vilket gör att många doktorander och sådana som lockas av fortsatta akademiska studier kan ha stor hjälp av. Här kan de ta del av de förhållanden som råder och de olika strategier man kan välja, för att inte behöva uppleva det som tydligt Linn Spross upplevt. Hon som har skapat en betydelsefull kunskap till hjälp för samhällsplanerare. Men som fått betala ett högt personligt pris i stället för karriär.

Antologin visar på möjligheten att skapa inte bara kunskap och karriär utan också ett personligt förhållningsätt till denna mångfaceterade värld och att se hur forskarmödans resultat kan nå ut till det omgivande samhället. Syftet med boken är att bidra till en framgångsrik forskarkarriär både för forskare och forskarstuderande. Det är väldigt olika i olika discipliner hur karriärstödet ser ut. I vissa discipliner har forskarstuderande inget stöd alls, medan i andra discipliner finns total uppslutning på den nydisputerades karriärutveckling. När disputationen äger rum finns redan en plan för docenturen för många.

Antologin bygger således på författarnas egna berättelser av sina egna forskarkarriärer, om hur de upplevt sina egna karriärvägar med hinder och utförslöpor. Det är forskare från olika discipliner som kryddar sina berättelser med personliga reflektioner. Antologin handlar om konkreta händelser och om personer som hjälpt dem i karriären. Visst finns det motgångar och svårigheter i deras berättelser.

Läsarna kan plocka det som känns användbart för den egna karriären. Det handlar både om nationella och internationella karriärer.

Inom akademien finns det, precis som på andra arbetsplatser, stora styrkor, många svagheter, svårforcerade hinder och fantastiska möjligheter. I berättelserna i antologin finns hårda motvindar beskrivna, men samtidigt vet vi att i motvind lyfter flygplan. Motvindar är inte enbart av ondo. Vi vet att flygplan lyfter i motvind. Många karriärvägar är slingriga och fyllda av frustration, men också utmärkande av euforisk lycka.

Akademien har naturligtvis drag av alldeles vanliga arbetsplatser. Det som finns i akademien hittar vi även på andra arbetsplatser, men den centrala i delen i forskningen är den kreativa processen. Många beskriver sin forskning som ensamarbete, och nidsbilden blir då en disträ enstöring. Många beskriver sin forskning som ett kvalificerat lagarbete som värdesätts ofantligt.

Marylou Wadenberg: Rapport från AU

Sammanfattning av arbetet i arbetsutskottet/AU Strömstad akademi tredje kvartalet (Q3), juli-september 2021.

Marylou Wadenberg

Arbetsutskottet (AU) består fr o m 1 jan 2021 av Per Flensburg – ny tillträdde rektor, Peter Fritzell - styrelseordförande, Anders Gustavsson - pro-rector, och Jens Allwood - vice styrelseordförande (fr o m 21 juni 2021), Styrelsens och AUs sekreterare Marie-Louise/Marylou Wadenberg, och kassören KG Hammarlund deltar också. AU har telefonmöte (GoToMeeting) som regel 1 ggn/månad.

Dagordningen för mötena har under tredje kvartalet (Q3) bl a haft följande punkter/rubriker:

- Minnesanteckningar från föregående möte
- Styrelsemötet/årsmötet 21/6, 2021, protokoll
- Arbetsgrupper

- Etiska gruppen - etikfrågor
- Marknadsföringsgruppen
- Struktur/organisationsgruppen
- Projekt
- Publicering
- Antologier
- Debatt
- Vetenskapsfestivalen, aug/sept 2021 Strömstad; program
- Ekonomi/ansökningar om medel
- Övriga frågor; ytterligare en kvinnlig ledamot adjungerad till AU

Övergripande information;

AU arbetar mellan Akademiens årsmöten, som är det högsta beslutande organet, på uppdrag från Styrelsen och effektuerar löpande Årsmötets och Styrelsens beslut. Mötena är oftast virtuella via programmet GoToMeeting, och startar med en kort genomgång

av föregående mötes minnesanteckningar. Därefter går man igenom de olika punkterna på dagordningen och diskuterar hur ärenden har avancerat sen förra mötet/lägesbedömning. Baserat på detta tar man sen beslut om hur man bör gå vidare i de olika frågorna. Vissa beslut kan bara tas vid styrelsemöten. I såna fall bereder AU dessa frågor inför närmast uppkommande styrelsemöte. Ibland kan det bli fråga om ställningstagande/beslut per capsulam. Detta kan ske via utskick från AU till Styrelsen där Styrelsen ombeds ta beslut.

Ansvar för de olika huvudpunkterna fördelas mellan de personer som ingår i AU, översiktligt enligt följande (ansvarsområden kan ibland skifta vid behov):

- Rektor, Per Flensburg, har tillsammans med pro-rektor och delvis Ordförande, ansvar för planering av Akademiska Högtiden, och Vetenskapsfestivalen i Strömstad. Rektor ansvarar för handhavande av vissa uppgifter (som t ex ledamotsförteckningen).
- Rektor och Prorektor (se nedan) ansvarar även för arbetet med hemsidan samt med layouten av Nyhetsbrevet. Carina Blom har under våren 2021 anställts för att bistå Per F i arbetet med hemsidan.
- Rektor och Prorektor ansvarar också, tillsammans med Ordförande, för kontakten med Strömstad kommun, samt med Strömstads gymnasium.
- Prorektor, Anders Gustavsson, har tillsammans med Rektor, övergripande ansvar för: planering av Akademiska högtiden/vetenskapsdagarna och föreläsningar. Prorektor ansvarar därutöver, inom ramen för Redaktionskommittén, för skriftserier/antologier, samt för Nyhetsbrevet.
- Vice ordförande, Jens Allwood, har tillsammans med Ordförande ansvar för Styrelsemöten och för Årsmöten tillsammans med Rektor och Prorektor. Tidigare vice ordföranden Mariana Back fortsätter att ha ansvar för: lagringen av Akademin's doku-

ment på Google Drive, rekrytering av ledamöter för bidrag med krönikor i Strömstads tidning.

- Ordförande i Strömstad akademi, Peter Fritzell, och också sammankallande i AU, har ansvar för Styrelsemöten och också för Årsmöte tillsammans med Rektor, Prorektor och vice ordförande, samt har ett samlat grepp kring alla stående punkter i Akademien, på dagordningen (se ovan).
- Arbetsgrupper (löpande), såsom granskning av engelska texter (Marylou, John Fletcher), lokalavdelningar (fr o m Q1 Bode Janzon), kurser (Åsa Morberg, Carl Olivestam), och Koster (Gudmund Bergqvist), har i vissa fall huvudansvariga (angivna inom parentes) utanför AU som då rapporterar främst till Peter Fritzell och Anders Gustavsson. Lokalavdelningarna, med Göteborg som hittills mest aktiv, bjuder in till Webinar kring olika ämnen. Dessa presenteras sedan på Hemsidan (<http://stromstadakademi.se/wp2/>)

Viktiga arbetsresultat under detta tredje kvartal – Q3 2021:

- **Marknadsföringsgruppen** (M-gruppen): Se rapport Q2. M-gruppen har även haft några konstruktiva möten tillsammans med Redaktionskommittén.
- **Struktur/organisations-gruppen**: Se rapport Q2.
- **Styrelse/årsmötet den 21 juni (2021) i Strömstad**: Se rapport Q2; protokoll samt relevanta bilagor (svenska) finns tillgängliga på Akademin's Google Drive-plats. Engelska versioner kommer att läggas upp inom kort. Jens Allwood föreslogs att ta över posten som Vice Ordförande och valdes av Årsmötet. Båda möten hölls virtuellt via GoToMeting och fysiskt (i Strömstads stadshus).
- **Vetenskapsfestivalen**: Festivalen hölls i Strömstad 30 aug – 2 sept. På grund av coronarestriktioner kunde tyvärr inte allmänheten inbjudas till ledamöters presentationer och även ett begränsat antal ledamöter kunde

tillåtas närvara fysiskt i den hyrda lokalen (Restaurang Toro, Strömstad). Dock fanns möjlighet för intresserade att följa presentationerna digitalt. En konsert under temat Musik och Vetenskap, anordnad av Ulf Berg, genomfördes i Strömstad kyrka tisd. den 31 aug. Konserten var öppen för allmänheten, var mkt välbesökt och bidrog signifikant till att höja feststämningen under Festivalen. Programmet innehöll bl a uruppförande av en stråkkvartett skriven till Akademiens ära av Akademiens nya hedersprofessor Elaine Bearer Den internationellt kände pianisten och matematikern Per Enflo framförde en pianosonat av L van Beethoven. Konserten föregicks av presentationer på samma tema av Elaine Bearer, Per Enflo och Ulf Berg (kyrkans församlingssal). Tack alla inblandade för detta. Ett stort tack går också till Rosa Jørgenson (stödjande 'heders'ledamot fr o m 1 sept 2021), som bjöd in Akademin att förrätta installation av ny hedersprofessor (Elaine Bearer) och nya ledamöter (Peter Borenstein, Peter Währborg, Maria Spante, Margareta Berg) i hennes vackra trädgård. Allt som allt blev festivalen mycket lyckad och det var en glädje att åter träffa varandra IRL efter uppehållet p g a corona-pandemin. Slutligt tack till Rektor Per Flensburg och Pro-Rektor Anders Gustavsson som ansvarat för och genomfört planeringen av Festivalen.

- **Hemsidan:** Per Flensburg (per.flensburg@stromstadakademi.se) har arbetat med att skapa en engelsk version. Marylou och John Fletcher har nu gjort språkgranskningar. Per kommer inom kort göra den engelska versionen tillgänglig. Många ledamöter har haft svårt att använda platsen på Google Drive (där Akademiens dokument lagras). Per kommer att arbeta med en annan lösning som sannolikt involverar upplägg på hemsidan. Google Drive kan då fungera som enbart extra lagringsplats.
- **Lokalavdelningarna:** sammankallande/koordinator för samtliga lokalavdelningar är

fr o m Q1 Bode Janzon, som skriver en separat rapport om verksamheten. Den läggs ut på Hemsidan.

- **Antologier:** Senaste antologin Pandemier (Red: Anders Gustavsson m fl) föreligger i tryck. En antologi om vetenskapliga metoder i olika forskningsdiscipliner är under utarbetande och leds av Jens Allwood.
- **Förberedelse för Etisk kommitté:** Se rapport Q2.
- **Brainstorming-möten för att få igång tvärvetenskapliga projekt:** Ordförande Peter Fritzell har tagit initiativ till möten för att diskutera och bilda grupper av ledamöter som kan arbeta tvärvetenskapligt och inom det konceptet identifiera möjliga projekt. Just nu föreligger följande grupper:

I: Projekt med inriktning mot klimat och miljö/solceller. Planeringsstadium. Deltagare Angelika Basch, Lars Broman och Mariana Back.

II. Projekt med fokus på psykiatri och alkohol/drog-beroende – #3 (delmål) i Agenda 2030. Deltagare: Marylou Wadenberg (sammankallande/moderator), Ulf Berg, Elaine Bearer, Gudmund Bergqvist, Anders Gustavsson samt Lennart Wetterberg. Marylou presenterade projektet, och Anders Gustavsson presenterade sitt bidrag, kring speciellt alkoholberoende, i ett seminarium på Vetenskapsfestivalen detta år. Tyvärr har vissa i 'armen' alkohol/drogberoende nu uttryckt tvivel kring möjligheter att hålla samman projektets olika delar. I det läget faller ju tanken om tvärvetenskapligt arbete och Marylou har därför lämnat uppdraget som sammankallande/moderator. Projektet är därför just nu i en fas då man undersöker andra lösningar att ta arbetet vidare.

III: Projekt kring etik i utbildning av vårdpersonal (undersköterskor) - Carl Olivestam sammankallande. Aktivt arbete pågår. En ansökningsansökan är insänd.

IV: **Projekt kring digitalisering i skolmiljö i Strömstad** – Per Flensburg och Maria Spanthe (ny ledamot). Planeringsstadium.

V: Jens Allwood och John Fletcher m fl har startat ett **projekt kring migration** och flera möten har hållits. Projektet har även kontakter med Immigrantinstitutet, Göteborg. Publicering i olika former planeras.

VI: Ett **utbildningsprojekt** har även föreslagits (Åsa Morberg), möjligen i samverkan med Migrationsprojektet (V). Kanske ta fram ett dataspel för att lära känna Sverige (Per F).

VII. **Lokalgruppen i Falun har initierat ett samarbete med Folkuniversitetet** och flera möten har hållits under senaste månaderna. Ett första gemensamt projekt blir anordnande av Vetenskapslördag på Dalarnas museum i Falun den 11/12, 2021. Planen är att alla som vill ska inbjudas, både fysiskt och virtuellt. Temat för mötet utgår från FN:s Agenda 2030. Ett flertal föreläsare är kontaktade. Löpande information redovisas på Hemsidan och i Nyhetsbrevet.

För att summera: Förutom löpande arbete, har viktiga frågor för AU under Q3 2021 ffa varit:

- i) att förbereda Vetenskapsfestivalen aug/sept;
- ii) att utvärdera redovisning/protokoll från Styrelse/årsmöten 21 juni 2021

iii) att följa upp status i projekt av tvärvetenskaplig karaktär

iv) att arbeta på en engelsk version av hemsidan

Övriga frågor

1. Ledamöter är aktiva med bidrag/krönikor till Strömstads Tidning, och planering av aktiviteter i sociala medier – Youtube pågår.
2. Flera ledamöter, som tex Rune Wigblad, deltar löpande i debatter i riksmidia
3. Då Q3 inkluderar semestermånader juli/ aug, har vissa frågor på dagordningen fått anstå till hösten. AU hänvisar därför i vissa fall just nu till info i rapport från Q2.
4. AU undersöker även möjligheter att adjungera ytterligare en kvinna (förutom Marylou) till sitt/sina arbete/möten

AU har under Q3 2021 haft möten via GoToMeeting

- juli; 22
- aug; 3
- sept; 16

Marylou har fört minnesanteckningar under AU:s möten. Dessa har granskats/reviuderats av Peter Fritzell och därefter mailats till AU:s 4 medlemmar, samt till kassören KG Hammarlund.

